

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Beata Najjar

Protokolant: Mirosław Grzęda

w obecności Prokuratora Krystyny Nogal-Załuskiej, Bogumiły Knap

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 19 lutego 2020 r., 28 maja 2020 r.

sprawy z wniosku **S. R.** przeciwko Skarbowi Państwa

w przedmiocie odszkodowania za doznaną szkodę i zadośćuczynienia za poniesioną krzywdę, wynikłe z wykonania orzeczeń Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie o nr rej. (...) oraz z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie o nr rej. (...)

na podstawie art. 8 ust. 1 i 2, art. 10 oraz art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. 34 poz. 149 z późn. zm.)

orzeka:

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz S. R. kwotę 28 671 (dwadzieścia osiem tysięcy sześćset siedemdziesiąt jeden) złotych, tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie wnioski o odszkodowanie oddala,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz S. R. kwotę 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych, tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie wnioski o zadośćuczynienie oddala,

III. umarza postępowanie w zakresie zwrotu przedmiotów, których przepadek orzeczono orzeczeniem Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie o nr rej. (...),

IV. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	XII Ko 59/19
1. WNIOSKODAWCA		
S. R.		

<p>2. ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA</p>		
<p>1.</p>	<p>Odszkodowanie (kwota główna)</p>	<p>Odsetki</p>
<p>36618 zł, tytułem odszkodowania za wykonane kary grzywny, środki kompensacyjne oraz poniesione koszty postępowań, nałożone orzeczeniami Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) oraz z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie Nr rej. (...).</p>		
<p>9039 zł, tytułem odszkodowania za pozostawanie bez pracy w okresie od dnia 29 sierpnia 1988 r. do dnia 22 stycznia 1989 r.</p>		
<p>2.</p>	<p>Zadośćuczynienie (kwota główna)</p>	<p>Odsetki</p>
<p>25000 zł, tytułem zadośćuczynienia za krzywdy moralne i straty psychiczne związane z zatrzymaniem przez Wojewódzki Urząd do Spraw Wewnętrznych w dniu 23 sierpnia 1988 r. oraz wydaniem orzeczeń przez Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. w dniu 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) oraz w dniu 24 listopada 1988 r. w sprawie Nr rej. (...).</p>		
<p>3.</p>	<p>Inne</p>	
<p>Rekompensata za przedmioty zatrzymane w toku przeszukania przeprowadzonego w dniu 23</p>		

sierpnia 1988 r. przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w E., co do których orzeczono przepadek orzeczeniem Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. w dniu 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...).

1.3. Ustalenie faktów			
0.1.3.1. Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	<p>Od dnia 27 stycznia 1988 r. S. R. zatrudniony był w Zakładach (...) S.A. w E. na stanowisku inspektora ds. handlowych.</p> <p>Na miesięczne wynagrodzenie za pracę wnioskodawcy składało się wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatki w postaci premii regulaminowej i uznaniowej premii motywacyjnej, jak i nabyte prawo do 10% dodatku stażowego.</p>	akta osobowe	
zeznania S. R.	k. 22v-24v, 58-59		
W dniu 23 sierpnia 1988 r. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w E. przeprowadził przeszukanie w mieszkaniu S. R., w wyniku którego, zatrzymane zostały rzeczy należące do wnioskodawcy, tj. ulotki, biuletyny, broszury, książki, kalendarze (...),	pokwitowanie z 8 Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w E.		

<p>kasety video, wymienione w Pokwitowaniu wystawionym przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w E. z dnia 23 sierpnia 1988 r., liczące łącznie 83 pozycje.</p>			
<p>Po przeszukaniu, tego samego dnia, tj. 23 sierpnia 1988 r. S. R. został zatrzymany przez Wojewódzki Urząd do Spraw Wewnętrznych i osadzony w areszcie. W dniu 25 sierpnia 1988 r. wnioskodawca został zwolniony z aresztu.</p>	<p>karta zatrzymania osoby</p>	<p>10</p>	
<p>W dniu 29 sierpnia 1988 r. Zakłady (...) w E. rozwiązały ze S. R. umowę o pracę bez wypowiedzenia.</p> <p>W dniu 5 września 1988 r. do Wydziału Pracy Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku wpłynęła sprawa z powództwa S. R. przeciwko Zakładom (...) w E. o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne.</p> <p>Wyrokiem z dnia 30 września 1988 r. Sąd Wojewódzki w Gdańsku ustalił, że umowa o pracę między S. R. a Zakładami (...) w E. ulegnie rozwiązaniu z dniem 30 listopada 1988 r. za wypowiedzeniem dokonany przez zakład pracy.</p> <p>W wyniku rewizji, w dniu 17 stycznia 1989</p>	<p>pismo z Sądu Rejonowego w Elblągu</p>	<p>11</p>	

<p>r. Sąd Wojewódzki w Gdańsku – Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdyni zmienił zaskarżony wyrok i orzekł przywrócenie S. R. do pracy oraz zasądził od Zakładów na rzecz S. R. kwotę 76964 zł, tytułem wynagrodzenia oraz kwotę 1000 zł, tytułem zwrotu kosztów.</p>			
	akta osobowe	21	
	wyrok Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku – Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdyni	51	
<p>W dniu 23 stycznia 1989 r. S. R. został przywrócony do pracy w Zakładach (...) w E. na stanowisko inspektora ds. handlowych.</p>	pismo z D. Osobowego Zakładów (...) w E.	14	
<p>Orzeczeniem z dnia 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. uznało S. R. za winnego tego, że w okresie od 22 do 23 sierpnia 1988 r. w E. podjął działania w celu wywołania niepokoju publicznego w ten sposób, że bez wymaganego zezwolenia sporządził i rozpowszechnił na terenie Zakładów (...) w E. ulotki nawołujące do rozpoczęcia strajku okupacyjnego w dniu 24 sierpnia 1988 r. w tym zakładzie oraz w oraz</p>	orzeczenie Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E.	12	

<p>o to, że w okresie od 25 do 27 sierpnia 1988 r. w E. podjął działanie w celu wywołania niepokoju publicznego w ten sposób, że bez wymaganego zezwolenia sporządził, a następnie rozpowszechniał na terenie Zakładów (...) w E. ulotki wzywające do zakładania nielegalnych organizacji związkowych, za co wymierzono mu karę grzywny w wysokości 50.000 zł, obciążono kosztami postępowania w kwocie 1.500 zł, nakazano poddanie orzeczenia do publicznej wiadomości przez powiadomienie kadr, nałożono nawiązkę w wysokości 40.000 zł oraz orzeczono przepadek przedmiotów, zatrzymanych podczas przeszukania w dniu 23 sierpnia 1988 r.</p>			
<p>Orzeczeniem z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. uznał S. R. za winnego tego, że podjął działanie w celu wywołania niepokoju publicznego w ten sposób, że współuczestniczył w wykonaniu ulotek pt. „(...)”, które były rozkolportowane w Zakładach (...) w E. oraz tego, że w dniu 22 września 1988 r. na trasie G. – E. w autobusie komunikacji publicznej (...) przewoził bez wymaganego zezwolenia</p>	<p>orzeczenie Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E.</p>	<p>17</p>	

<p>biuletyny (...) i inne nielegalne wydawnictwa, za co wymierzono mu grzywnę w wysokości 50.000 zł, obciążono kosztami postępowania w kwocie 1.500 zł, nałożono nawiązkę w kwocie 50.000 zł oraz orzeczono przepadek zatrzymanych przedmiotów.</p>			
<p>Na skutek odwołania wniesionego przez S. R. w dniu 19 stycznia 1989 r. w sprawie Nr rej. (...)/88 Kolegium II instancji ds. Wykroczeń przy Wojewodzie (...) utrzymał w mocy orzeczenie Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 24 listopada 1988 r. oraz obciążył wnioskodawcę kosztami postępowania w kwocie 1.500 zł.</p>	<p>orzeczenie Kolegium ds. Wykroczeń przy Wojewodzie (...)</p>	<p>18</p>	
	<p>Postanowieniem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 7 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt II Ko 100/19 uznano za nieważne orzeczenia Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) oraz z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie Nr rej. (...).</p>	<p>postanowienie Sądu Okręgowego w Elblągu</p>	<p>24</p>

<p>4. ocena DOWODÓW</p>	
<p>2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</p>	

Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.1.	zeznania S. R.	Zeznania świadka są jasne, logiczne, konsekwentne, ponadto korespondują z pozostałym materiałem dowodowym, m.in. w postaci akt osobowych, wyroku Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku – Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdyni.
3. PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
28671 zł		Od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
10000 zł		Od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
	Zwięźle o powodach podstawy prawnej	
Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa		

odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji.		
4. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
<p>Ze względu na wydane przez Sąd Okręgowy w Elblągu z dnia 7 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt II Ko 100/19 postanowienie, w którym uznano za nieważne orzeczenia Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) oraz z dnia 24 listopada 1988 r. w sprawie Nr rej. (...), wnioskodawcy niewątpliwie przysługuje roszczenie o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.</p> <p>Zgodnie z wyliczeniami poczynionymi przez Sąd, łączna kwota na którą składały się uiszczone przez wnioskodawcę kary grzywny, środki kompensacyjne oraz poniesione koszty postępowań, nałożone orzeczeniami Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E., wynosiła 195205 zł przed denominacją, a kwota ta stanowiła 3,67 wielokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 1988 r., które stanowiło wówczas 53090 zł. Powyższy współczynnik Sąd odniósł do sumy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w</p>		
Od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty		

2019 r., stanowiącej 4918,17 zł. Iloczyn przeciętnego wynagrodzenia w 2019 r. i wskaźnika 3,67, czyli 18049 zł stanowi kwotę odpowiadającą wartości pierwotnej kwoty.

Nadto, w ocenie Sądu okoliczność zatrzymania wnioskodawcy przez Wojewódzki Urząd do Spraw Wewnętrznych w dniu 23 sierpnia 1988 r., niewątpliwie miała bezpośredni związek z rozwiązaniem w dniu 29 sierpnia 1988 r. umowy o pracę zawartej pomiędzy Zakładami (...) w E. a S. R. bez zachowania okresu wypowiedzenia.

W tym zakresie Sąd podzielił stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 404/15, w którym Sąd stwierdził, że zarówno na gruncie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, jak i na gruncie kodeksu postępowania karnego, zasądzana tytułem odszkodowania za niewątpliwe niesłuszne tymczasowe aresztowanie powinna być całość utraconych przez osobę poszkodowaną korzyści, których nie uzyskała na skutek pozbawienia wolności, bez pomniejszania ich o ewentualne wydatki na utrzymanie siebie i rodziny, za niezasadne uznać należy ograniczenie owego odszkodowania wyłącznie do wysokości możliwych do zaoszczędzenia przez wnioskodawcę kwot.

Orzekając o wysokości odszkodowania za pozostawanie bez pracy przez wnioskodawcę w okresie

od dnia 29 sierpnia 1988 r. do dnia 22 stycznia 1989 r., Sąd oparł się na wyliczeniach poczynionych przez Sąd Wojewódzki w Gdańsku – Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdyni w wyroku z dnia 17 stycznia 1989 r. Przyznana (zgodnie z ówczesnym brzmieniem art. 47 k.p.) kwota 76964 zł stanowiła wynagrodzenie odpowiadające 2 miesiącom pozostawania bez pracy, miesięczne wynagrodzenie wnioskodawcy w 1988 r. wynosiło więc 38482 zł.

Sąd, uznając konieczność waloryzacji, uznał, że powyższa kwota stanowi 0,72 wielokrotności przeciętnego wynagrodzenia w 1988 r., a zatem kwota 3540 zł jest adekwatna do wynagrodzenia wnioskodawcy w 1988 r.

Mając jednakże na względzie, że wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku – Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdyni z dnia 17 stycznia 1989 r., S. R. otrzymał wówczas wynagrodzenie za 2 miesiące pozostawania bez pracy, Sąd uznał za słuszne przyznanie wnioskodawcy odszkodowania wyłącznie za okres pozostałych 3 miesięcy, tj. kwotę 10622 zł.

W związku w powyższym, Sąd przyznał wnioskodawcy odszkodowanie za poniesioną szkodę w łącznej kwocie 28671 zł wraz z należnymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, natomiast w pozostałej części wniosek S. R. oddalił.

Zadośćuczynienie

2.

Kwota główna

Odsetki

Oceniając zasadność żądania S. R. w zakresie zadośćuczynienia, podnieść należy, że niewątpliwie na skutek zatrzymania przez Wojewódzki Urząd do Spraw Wewnętrznych w dniu 23 sierpnia 1988 r. oraz wydania orzeczeń przez Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. w dniu 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) oraz w dniu 24 listopada 1988 r. w sprawie Nr rej. (...), wnioskodawca poniósł krzywdę, co czyni żądane przez niego zadośćuczynienie słuszne co do zasady.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawcy, Sąd miał na uwadze, że zadośćuczynienie winno być „odpowiednie” do poniesionej krzywdy. Ma ono odzwierciedlać rzeczywiście doznaną przez osobę represjonowaną krzywdę i służyć jej skompensowaniu.

Sąd wziął pod uwagę, że wnioskodawca w chwili zatrzymania był młodym mężczyzną, miał małe dziecko. Zajmował dosyć wysokie i dobrze płatne stanowisko w Zakładach (...) w E.. Niewątpliwie, najistotniejszymi i najbardziej traumatycznymi okolicznościami dla wnioskodawcy był zarówno pobyt w izbie zatrzymań, jak i orzeczenia wydane przez Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E., które bezspornie wzbudziły u wnioskodawcy żal i wysokie poczucie niesprawiedliwości, w szczególności w zakresie podania orzeczenia Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...) do publicznej wiadomości, co niewątpliwie prowadziło do ostracyzmu w środowisku społecznym wnioskodawcy.

Od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty

<p>Sąd, kształtując wysokość zadośćuczynienia, wziął także pod uwagę, że wnioskodawca na skutek represji politycznych z powodu działalności niepodległościowej, już następnego dnia po zwolnieniu z aresztu został zwolniony z pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia i pozostawał bez pracy przez okres 5 miesięcy, który wnioskodawca musiał poświęcić w dużej mierze na postępowanie przed Sądem w sprawie przywrócenia do pracy. Pod uwagę należy wziąć również fakt, że w owym czasie wnioskodawca nie zarabiał i musiał żyć wyłącznie z oszczędności.</p> <p>Mając powyższe na uwadze, Sąd doszedł do przekonania, że przyznana S. R. kwota 10000 zł jest odpowiednim zadośćuczynieniem, które zrekompensuje doznaną przez niego krzywdę. Powyższa kwota została powiększona o należne odsetki od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, natomiast w pozostałej części wniosek S. R. oddalił.</p>		
<p>5. <i>Inne ROZSTRZYGNĘCIA Zawarte w WYROKU</i></p>		
<p>Punkt rozstrzygnięcia z wyroku</p>	<p>Przytoczyć okoliczności</p>	
<p>III</p>	<p>Sąd umorzył postępowanie w zakresie zwrotu przedmiotów, których przepadek orzeczono orzeczeniem Kolegium Wykroczeń przy Prezydencie Miasta E. z dnia 9 września 1988 r. w sprawie Nr rej. (...).</p> <p>Orzekając w tym przedmiocie, Sąd miał na względzie utrwaloną linię orzecniczą, wyrażoną chociażby w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 marca</p>	

2018 r. w sprawie o sygn. akt II Akz 113/18, wedle której rozpoznawanie roszczenia o zwrot mienia skonfiskowanego lub jego równowartości, oparte na przepisie art. 10 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, następuje w trybie procesu cywilnego.

6. Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
IV	Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, koszty postępowania w sprawach objętych ustawą ponosi Skarb Państwa.

7. PODPIS
Sędzia SO Beata Najjar